

УДК 342.951(477)

В.В. Половніков,
кандидат юридичних наук, доцент,
Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРИ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ТА ЗАХИСТУ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ

Анотація. Стаття присвячена аналізу особливостей структури управління у сфері охорони та захисту державного кордону України. Автором здійснено характеристику окремих особливостей структурної побудови управління й адміністративно-правових відносин, що виникають між суб'єктами і об'єктами управління у цій сфері. Встановлено, що сучасний стан правового регулювання управління у сфері охорони та захисту державного кордону України потребує удосконалення, перш за все, за рахунок удосконалення змісту норм Законів України «Про державний кордон України», «Про Державну прикордонну службу України» та інших нормативно-правових актів.

Ключові слова: структура управління, суб'єкти управління, об'єкти управління, адміністративно-правові відносини, правове регулювання, державний кордон України.

Постановка проблеми у загальному вигляді. В умовах європейської і євроатлантичної інтеграції України однією із складових адміністративної реформи органів виконавчої влади, правоохоронних органів і військових формувань України є оптимізація їх структури і повноважень, що висуває на перший план питання удосконалення правового регулювання державного управління, у т.ч. у такій специфічній сфері як охорона та захист державного кордону (далі — ДК) України. Ця сфера має певні особливості системи і структури управління і передбачає участь у ньому насамперед широкого кола державних органів. Якісна реалізація повноважень всіх суб'єктів управління у цій сфері не можлива без належного правового регулювання їх діяльності, що, відповідно, є запорукою дотримання ними принципу законності.

Грунтуючись на нормах Конституції України, якими визначено, що посадові особи органів державної влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (ч. 2 ст. 19) [1], необхідно підкреслити важливість і актуальність цих норм для правового регулювання управління у сфері охорони та захисту ДК України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опирається автор. До питань системи, структури, організації й здійснення управління, повноважень відповідних державних органів, посадових і службових осіб, на які покладено здійснення функцій з управління, вже доволі давно прикуто увагу науковців. Питання державного управління у

сфері охорони та захисту ДК України також розглядалися, але лише фрагментарно.

Окремі питання, які стосуються ролі і місця ДПС України у системі національної безпеки України, організації системи управління в органах (підрозділах) ДПС України й здійснення ними оперативно-службової діяльності в інтересах охорони і захисту ДК України, інтегрованого управління ДК України, розвитку складових системи охорони ДК України вже були висвітлені у працях: О. Ананьїна, В. Вербицького, В. Заложа, В. Кириленка, М. Литвина, А. Махнюка, О. Мельникова, В. Назаренка, М. Плахотного, А. Притули, А. Сіцінського, П. Шишоліна та ін.

Разом з тим, аналізу особливостей структури управління у сфері охорони та захисту ДК України на сучасному етапі її розвитку не проводилось. Як наслідок, розробка цих питань на сьогодні є надзвичайно актуальною.

Мета даної статті — висвітлити поняття та деякі особливості структури управління у сфері охорони та захисту ДК України.

Виклад основного матеріалу. Висвітлення особливостей структури управління у сфері охорони та захисту ДК України та адміністративно-правових відносин між суб'єктами і об'єктами управління у цій сфері тісно пов'язано з загальними теоретичними положеннями щодо організаційно-правових засад здійснення державного управління в цілому і, безпосередньо, адміністративно-правової організації управління в адміністративно-політичній сфері.

Згідно з юридичним словником органи державного управління — державні органи, які здійснюють виконавчу і розпорядчу діяльність. Вони створюються органами державної

влади і їм підзвітні. Органи державного управління поділяються на центральні і місцеві. Центральні здійснюють свою діяльність в масштабі всієї держави. Місцеві — у межах відповідної території. Вони діляться також на загальні органи державного управління і спеціальні або галузеві. Загальні поєднують і направляють роботу галузевих. Спеціальні (галузеві) керують окремими галузями державного управління. Органи державного управління знаходяться у подвійному підпорядкуванні: вони підпорядковані органу державної влади, який їх створив, і відповідному вище стоячому органу державного управління [2, с. 413-414].

Досліджуючи наявні у науковій літературі визначення поняття державного управління, В. Пилипишин підкреслює різне розуміння авторами змісту цього поняття, у т. ч. суб'єкта й об'єкта державного управління, що об'єднує або розрізняє їх погляди між собою. Так, аналізуючи висвітлені ним визначення, можна виділити такі види суб'єктів державного управління, які розглядаються іншими авторами: держава; органи державної виконавчої влади; окрема система спеціальних державних органів — органів виконавчої влади; органи держави; всі державні органи; особлива група державних органів (посадових осіб); виконавчо-розпорядчі органи державного управління; органи державного управління чи виконавчий апарат і т.ін. Так само по різному розуміється і об'єкт впливу державного управління. Він розглядається як: суспільство; суспільні відносини; суспільна життєдіяльність людей; суспільна система; всі сторони життя суспільства; сфера і т.ін. [3].

У визначенні загальної структури управління науковці застосовують різні конструкції. Разом з тим, на нашу

думку, найбільш важливим у цьому відношенні є розгляд таких трьох її основних елементів, як: суб'єкт управління; об'єкт управління; суспільні відносини, що існують між ними. Саме адміністративно-правове регулювання суспільних відносин дозволяє чітко встановити компетенцію суб'єктів управління відносно об'єктів їх впливу, їх завдання, права, обов'язки, відповідальність, правові форми, методи та засоби впливу тощо.

Суб'єкт права, зазначається у юридичному словнику, — це особа, яка може бути або є носієм прав і обов'язків. Це або можливий, або дійсний учасник правовідносин. Суб'єкти в адміністративних правовідносинах — це органи державного управління, посадові особи і громадяни [2, с. 656-657].

Щодо мовного значення поняття структури, то згідно з словником російської мови С. Ожегова, це — будова, внутрішній устрій [4, с. 689]. В сучасному тлумачному словнику української мови зазначено, що структура [лат. *structura*]: 1. Взаєморозміщення та взаємозв'язок частин цілого; будова. 2. Устрій, організація. Прикм. структурований. Який має структурну організацію [5, с. 837].

На думку З. Кісіль і Р. Кісіль, органи виконавчої влади держави складають єдину цілісну систему, покликану здійснювати виконавчу і розпорядчу діяльність держави. Ця система будується, виходячи з необхідності забезпечити повсякденне всебічне керівництво господарською, соціально-культурною і адміністративно-політичною сферами у масштабі всієї країни. Органи, що входять до неї, перебувають у певних взаємовідносинах, а їхня діяльність, загалом, у різних галузях і сферах скеровується і координується з єдиного центру [6, с. 154].

Система (грецьк. *systema* — ціле, складене з частин, з'єднання) — пов'язані між собою елементи, що мають вигляд упорядкованості за певними властивостями і зв'язками, мають відносно стійку єдність, характеризуються внутрішньою цілісністю, яка виявляється у відносній автономності їх існування і поведінки у навколишньому середовищі. Відносини між елементами формують структуру системи. Термін «система» в одних випадках прирівнюється до поняття «структура», в інших — спостерігається прагнення розмежувати ці терміни. Структура системи передбачає упорядкованість, організацію, устрій, спричинені характером зв'язків між елементами. Структурна побудова управління організаціями — створення організаційно впорядкованих відносин і зв'язків між ланками та рівнями управління [7, с. 529, 593].

На нашу думку, структура є одним із найважливіших компонентів системи і відображає її внутрішню будову. Для системи, на відміну від структури, характерною є чітка визначеність її загального призначення і спрямованості.

С. Стеценко, розглядаючи адміністративно-правові відносини як результат впливу адміністративно-правових норм на поведінку суб'єктів адміністративного права, внаслідок якого між ними виникають правові зв'язки, виділяє у структурі адміністративно-правових відносин таку сукупність складових взаємопов'язаних обов'язкових елементів: суб'єкт, об'єкт і зміст.

Суб'єкт адміністративно-правових відносин, на його думку, — учасник адміністративно-правових відносин, який має конкретні права та обов'язки. Суб'єктами адміністративно-правових відносин можуть бути: органи вико-

навчої влади; органи місцевого самоврядування; громадяни України; іноземні громадяни та особи без громадянства; об'єднання громадян тощо. Він зазначає, що під методологічним кутом зору поняття «суб'єкт адміністративного права» та «суб'єкт адміністративно-правових відносин» не є тотожними. Суб'єкт адміністративного права — загальна категорія, яка характеризує осіб, що відповідають вимогам гіпотези норми адміністративного права, тоді як суб'єкт адміністративно-правових відносин завжди конкретно визначений. У цілому, суб'єкт адміністративно-правових відносин — це суб'єкт адміністративного права, який вступив у конкретні правовідносини, врегульовані нормами адміністративного права. Обов'язковим суб'єктом адміністративно-правових відносин є орган державного управління чи його представник.

Об'єкт адміністративно-правових відносин, на його думку, — те, заради чого виникають правовідносини, це — матеріальні, духовні та інші соціальні цінності. Зокрема одним із об'єктів адміністративно-правових відносин є поведінка учасників управлінських відносин (дії, утримання від дії). Зміст адміністративно-правових відносин — сукупність юридичних прав та обов'язків суб'єктів правовідносин. Юридичні права — міра дозволеної поведінки, що визначається державою. Юридичні обов'язки — міра необхідної поведінки, яка забезпечується державою. Попри значну кількість адміністративно-правових відносин, що відбуваються за принципом «влада — підпорядкування», кожна зі сторін має свої права та обов'язки. Адміністративно-правові відносини поділяються на вертикальні і горизонтальні, регулятивні і правоохоронні, тощо [8, с. 593].

Відповідно, структура — одна із найважливіших характеристик організації. Це певна модель, яка відображає і дозволяє зрозуміти характер взаємозв'язків і взаємодії різних частин системи. Організаційна структура відображає упорядковану сукупність взаємопов'язаних між собою елементів організації, що забезпечують її функціонування згідно з цільовим призначенням і її розвиток як єдиного цілого.

Разом з розвитком суспільства і суспільних відносин удосконалюється і структура управлінської діяльності у всіх сферах життєдіяльності. Надзвичайно важливими у цьому відношенні є роль і місце державного управління, яке закладає підвалини для діяльності всіх державних управлінських інститутів і створює необхідні умови для функціонування всіх інших недержавних утворень.

Структуру державного управління і безпосередньо управління у сфері охорони і захисту ДК України можна охарактеризувати як встановлений і зафіксований взаємозв'язок окремих елементів, компонентів і підсистем на основі їх взаємодії та координації діяльності.

О. Доріна зазначає, що системний підхід до вивчення державного управління дозволяє осмислити його як функціонування декількох складних підсистем, серед яких: система, що управляє — держава як визначаючий суб'єкт управління; система, якою управляють — суспільство в цілому і його компоненти, які підпадають під державний вплив як об'єкти управління; система взаємодії (комунікативна система) — різноманітні інститути держави і суспільства, що реалізують зв'язки: прямі і зворотні, вертикальні і горизонтальні, ті, що спрямовані на забезпечення підкорення і підтримки і т.ін.

Структура системи, на її думку, — сукупність компонентів і внутрішніх зв'язків між ними. Інколи її визначають як сукупність елементів і зв'язків або відносин, але щоб дійсно пізнати структуру системи, потрібно виділити в ній підсистеми всіх рівнів, доступних для аналізу, і елементи, які у відповідності з завданнями дослідження не діляться на частини. Завдячуючи ієрархічності своєї структури система може бути представлена через складові частини — підсистеми і елементи. Структура під впливом функцій багато в чому визначає властивості системи, у тому числі і загальносистемні властивості цілісності, ієрархічності і інтегрованості. Також вона відіграє важливу роль у функціонуванні системи, забезпечуючи відносну стійкість і сприяючи збереженню якісної визначеності системи. З структурою системи тісно пов'язана її організація. Нерідко ці поняття отожднюють. Існують також спроби визначити організацію як складність системи (Н. Вінер, Л. фон Нейман). Це поняття визначено як взаємодія частин цілого, обумовлена його будовою. Це визначення ясно показує відмінність і взаємозв'язок організації і структури. Якщо структура системи відображає її стійкі компоненти і зв'язки, то організація — як стійкі, так і не стійкі. Організація виражає і структурні, і функціональні аспекти системи, тому теоретично можна говорити про два види організації — структурну і функціональну, єдину в реальній системі. Структурна організація визначається внутрішніми прямими і зворотними зв'язками. Функціональна організація обумовлена відображенням, тобто властивістю матеріальних систем в процесі взаємодії відображати і зберігати у своїй структурі сліди впливу інших систем.

Система державного управління, на її думку, утворюється підсистемами цілей і принципів здійснення державно-владного впливу на суспільну життєдіяльність. Такий вплив виражається зазвичай в правових формах. Вона включає організаційні структури державного апарату (державні органи), систему державної бюрократії (персонал), сукупність функцій, що реалізуються ними, комплекс методів, засобів і ресурсів, що використовуються, а також прямі і зворотні взаємозв'язки суб'єктів і об'єктів управління, необхідні інформаційні потоки, документообіг і т.ін. Система — це набір взаємопов'язаних та взаємозалежних частин, побудованих у такому порядку, який дозволяє відобразити ціле. Унікальною характеристикою при розгляді систем є внутрішні відносини між частинами. Кожна система характеризується як диференціацією, так і інтеграцією. В системі використовуються різноманітні спеціалізовані функції. Кожна частина організації виконує свої визначені функції. Для того щоб підтримувати окремі частини в одному організмі і формувати завершене ціле, в кожній системі здійснюється інтеграція. Тому використовуються такі засоби, як координація рівнів ієрархії управління, пряме спостереження, правила, процедури, курс дій. Хоча організації поділяються на окремі частини або складові елементи, вони самі є підсистемами більш великих систем. При цьому ціле не є простою сумою частин, оскільки систему слід розглядати як їх єдність [9, с. 73-75].

На підставі зазначеного вище можна підкреслити, що система управління у сфері охорони і захисту ДК України повинна:

1. Забезпечувати реалізацію єдиної загальнодержавної політики у сфері

охорони і захисту ДК України, тісний зв'язок між діяльністю всіх державних органів, які відповідають за певні напрямки у цій сфері.

2. Передбачати чіткий розподіл компетенції і відповідальності між різними рівнями управління як у цілому системі державного управління, так і її підсистем відповідно до внутрішньої структури державних органів.

3. Бути зорієнтована на органічне поєднання централізованого управління з самостійністю, ініціативою у вирішенні поточних оперативних питань низових ланок управління;

4. Не мати зайвих ланок і бути максимально результативною.

3 цією метою створюється відповідна структура управління.

Під час формування і раціоналізації структури управління необхідно чітко уявити роль і значення структури для здійснення поставлених перед нею мети та завдань. Мета організації — основа структури. Однак конкретний склад і кількість ланок в кожному окремому випадку залежить від багатьох факторів.

Питанням реформування системи управління ДПС України, як однієї із підсистем управління у сфері охорони і захисту ДК України, приділяється також постійна увага. Згідно з положеннями Концепції розвитку ДПС України на період до 2015 року, з метою оптимізації структури ДПС України та реформування системи управління було передбачено створення чотирирівневої системи управління: Адміністрація ДПС України — регіональне управління — орган охорони ДК — відділ прикордонної служби; визначення оптимальної структури та функцій підрозділів Адміністрації ДПС України та її регіональних управлінь за функціональним призначенням і т. ін [10].

До цього, в Прикордонних військах України, вже була апробована п'ятирівнева система управління: Державний комітет у справах охорони ДК України — регіональні управління Прикордонних військ України — прикордонні загони — прикордонні комендатури — прикордонні застави. Але у зв'язку з запровадженням такого підрозділу як відділ прикордонної служби і, відповідно, ліквідацією двох низових ланок управління (прикордонні комендатури — прикордонні застави), виникла потреба у побудові нової системи управління.

Разом з тим, результати аналізу положень Концепції розвитку ДПС України на період до 2015 року та Стратегії розвитку ДПС, прийнятої у 2015 році, яка визначає пріоритети її подальшого розвитку на найближче десятиліття [11], дають підстави стверджувати, що проблема децентралізації управління в ДПС з 2006 року і до теперішнього часу не вирішена. Тобто, і до сьогодні у структурі управління ДПС переважає військова складова в управлінні, яка ґрунтується на принципі єдиноначальності, виконанні рішення (наказу, розпорядження) старшого начальника, а не правоохоронна, що спрямована на забезпечення виконання чинного законодавства України і яка передбачає самостійність у прийнятті правових рішень, тощо.

Як наслідок, право на прийняття рішень у сфері оперативно-службової діяльності і відповідальність за такі рішення переміщується з низових ланок до вищестоящих без конкретного адресату. Хоча, з логічних міркувань, з усієї структури управління головним організатором правоохоронної діяльності у сфері охорони і захисту ДК України є орган охорони ДК (прикордонний загін, окремих

контрольно-пропускний пункт, тощо), який безпосередньо виконує поставлені перед ДПС завдання щодо забезпечення недоторканності ДК України.

Як зазначено в Законі України «Про Державну прикордонну службу України», прикордонний загін є основною оперативно-службовою ланкою ДПС України, на яку покладаються охорона певної ділянки ДК самостійно чи у взаємодії з іншими органами охорони ДК та Морською охороною, забезпечення дотримання режиму ДК і прикордонного режиму, а також здійснення в установленому порядку прикордонного контролю і пропуску через ДК України та до тимчасово окупованої території і з неї осіб, транспортних засобів, вантажів [12].

В результаті зміщення уваги до вище стоячих органів управління страждає низовий рівень і ефективність діяльності щодо виконання поставлених перед ДПС України завдань.

На думку Г. Пономаренко охорона та захист ДК здійснюється широким колом суб'єктів. Для одних із них така діяльність є основною (спеціалізованою), що вимагає від персоналу відповідних органів спеціальних знань, вмінь та навичок, для інших — охорона та захист ДК є лише одним із покладених на них завдань, у зв'язку з чим здійснюється опосередковано, тобто під час реалізації (виконання) загальних повноважень у цій сфері. Відповідно, першу групу суб'єктів (органів, організацій) доцільно назвати суб'єктами спеціальної компетенції у сфері охорони та захисту ДК, другу — суб'єктами загальної компетенції. Результати аналізу спеціалізованого законодавчого акту, який регулює питання охорони та захисту ДК, — Закону України «Про державний кордон України» — однозначної відповіді

щодо вичерпного переліку суб'єктів, які здійснюють управління у цій сфері не дає [13].

Дійсно, згідно з положеннями статті 2 цього Закону охорону ДК України здійснюють ДПС і Збройні Сили України. Захист ДК України покладається на військові формування та правоохоронні органи держави без визначення конкретного переліку таких органів і їх повноважень. Кабінет Міністрів України, зазначено в Законі, у межах своїх повноважень вживає заходів щодо забезпечення захисту та охорони ДК і території України. Такі суб'єкти, як Президент України, Рада національної безпеки і оборони України; міністерства та інші центральні органи виконавчої влади зовсім не згадуються у його тексті. Поза увагою законодавця залишилися інші державні органи, які здійснюють управління у сфері охорони та захисту ДК. Тому, вважаємо за доцільне у Законі України «Про державний кордон України» передбачити окремий розділ під назвою: «Суб'єкти управління у сфері охорони та захисту державного кордону», у якому варто було б розкрити повноваження: Верховної Ради України; Президента України; Кабінету Міністрів України; Ради національної безпеки і оборони України; Служби безпеки України, Міністерства внутрішніх справ, Міністерства оборони, Національної гвардії, Національної поліції, інших центральних органів виконавчої влади; військових формувань та правоохоронних органів держави [14]. Чіткого і однозначного визначення повноважень цих органів та змісту взаємодії між ними у чинному законодавстві України і до сьогодні не має.

Відповідно до загальної частини Стратегії інтегрованого управління кордонами на період до 2025 року,

від ефективності управління ДК залежать безпека держави, розвиток її економіки та людський потенціал. Розроблення ефективної системи управління ДК сприятиме транскордонному співробітництву, збільшенню доходів державного та місцевих бюджетів, туризму та спрощенню інших форм законного руху осіб, послуг і товарів. Водночас ДК повинні бути закриті для всіх видів незаконної діяльності, що загрожують стабільності держави.

Інтегроване управління кордонами — це скоординована діяльність компетентних державних органів України та військових формувань, спрямована на створення та підтримання балансу між забезпеченням належного рівня прикордонної безпеки і збереженням відкритості ДК для законного транскордонного співробітництва, а також для осіб, які подорожують.

Суб'єктами інтегрованого управління кордонами є МВС, МЗС, Мінінфраструктури, Мінфін, Держприкордонслужба, ДМС, Держмитслужба, СБУ, Національна поліція, Національна гвардія, Держпродспоживслужба, Збройні Сили (Повітряні та Військово-Морські Сили), які взаємодіють на відомчому, міжвідомчому, державному та міжнародному рівнях для досягнення цілей державної політики у сфері інтегрованого управління кордонами.

До виконання окремих завдань в інтересах реалізації державної політики у сфері інтегрованого управління кордонами можуть залучатися інші державні органи [15].

Ми підтримуємо пропозицію Г. Пономаренко, що у Законі України «Про Державну прикордонну службу України» необхідно передбачити окрему статтю, яка, на нашу думку, може мати таку назву «Взаємодія Державної прикордонної служби

України з військовими формуваннями та правоохоронними органами у сфері безпеки і оборони».

Таким чином, одними із особливостей структури управління у сфері охорони та захисту ДК України є:

— складна та громізка структура управління, що має прояв у залученні широкого кола суб'єктів до управління у цій сфері, які є відповідними підсистемами загальної системи управління з їх внутрішньою структурою, а також велика кількість суб'єктів безпосереднього здійснення заходів з охорони та захисту ДК, тих, які приймають участь або забезпечують таку діяльність. Для одних із них така діяльність є основною (спеціалізованою), для інших — є одним із покладених на них завдань. З таких суб'єктів можна виділити суб'єкти спеціальної та загальної компетенції;

— продовження подальшого корегування повноважень таких суб'єктів управління у цій сфері як Президент України, Кабінет Міністрів України, Міністерство внутрішніх справ на чолі з Міністром, Адміністрація ДПС на чолі з Головою ДПС України і інших;

— існуюча нагальна потреба у чіткому визначенні на рівні чинного законодавства України повноважень суб'єктів інтегрованого управління ДК України, а також взаємодії між ними;

— недосконалість структури управління ДПС України на всіх її рівнях і, перш за все, на рівні низових ланок, відсутність достатньої децентралізації управління з виконання завдань правоохоронної діяльності і т. ін.

Висновки. Результати проведеного аналізу змісту наявних у науковій літературі та інших джерелах положень, які стосуються управління у сфері охорони та захисту ДК України, а також норм чинного законодавства України, свідчать про те, що на сьо-

годні в Україні сформована своя національна інституційна модель державного управління у цій сфері як елементу виконавчої гілки влади, яка постійно удосконалюється. Сучасний стан правового регулювання управління у сфері охорони та захисту

ДК України потребує удосконалення, перш за все, за рахунок удосконалення змісту норм Законів України «Про державний кордон України», «Про Державну прикордонну службу України» та інших нормативно-правових актів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України: закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 30.09.2016. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/254k/96-вр> (дата звернення: 26.03.2019).
2. Юридический словарь / Братусь С.Н., Казанцев Н.Д., Кечекьян С.Ф. и др. М.: Гос. изд-во юрид. лит-ра, 1953. 781 с.
3. Пилипишин В.П. Поняття та основні риси державного управління. Юридична наука і практика. 2011. № 2. С. 10–14.
4. Ожегов С.И. Словарь русского языка: Ок. 57 000 слов / Под ред. докт. филол. наук, проф. Н.Ю. Шведовой. 14-е изд., стереотип. М.: Рус. яз., 1983. 816 с.
5. Сучасний тлумачний словник української мови : 100 000 слів / За заг. ред. д-ра філол. наук, проф. В.В. Дубічинського. — Х.: ВД «ШКОЛА», 2008. 1008 с.
6. Кісіль З.Р., Кісіль Р.В. Адміністративне право: навч. посіб. 3-тє вид. К. Алерта; ЦУЛ, 2011. 696 с.
7. Менеджмент: Понятійно-термінол. слов. / За ред. Г.В. Щокіна, М.Ф. Головатого, О. В. Антонюка, В.П. Сладкевича. К.: МАУ, 2007. 744 с.
8. Стеценко С.Г. Адміністративне право України : навчальний посібник. Київ : Атіка, 2008. 624 с.
9. Дорина Е. Б. Организация государственного управления : учебное пособие. Минск : БГЭУ, 2011. 289 с.
10. Про Концепцію розвитку Державної прикордонної служби України на період до 2015 року : Указ Президента України від 19.06.2006 р. № 546/2006. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/546/2006> (дата звернення: 24.09.2019).
11. Про схвалення Стратегії розвитку Державної прикордонної служби: розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.11.2015 р. № 1189-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1189-2015-р> (дата звернення: 24.09.2019).
12. Про Державну прикордонну службу України : закон України від 03.04.2003 р. № 661-IV. Дата оновлення: 04.01.2019. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/661-15> (дата звернення: 24.09.2019).
13. Пономаренко Г.О. Управління у сфері забезпечення внутрішньої безпеки держави: адміністративно-правові засади : монографія. Харків : Видавець ФО-П Вапнярчук Н.М., 2007. 448 с.
14. Про державний кордон України: закон України від 04.11.1991 р. № 1777-XII. Дата оновлення: 04.10.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-12> (дата звернення: 24.09.2019).
15. Про схвалення Стратегії інтегрованого управління кордонами на період до 2025 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.07.2019 р. № 687-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-2019-р#n278> (дата звернення: 24.09.2019).

Половников В.

Некоторые особенности структуры управления в сфере охраны и защиты государственной границы Украины.

Аннотация. Статья посвящена анализу особенностей структуры управления в сфере охраны и защиты государственной границы Украины. Автором осуществлено характеристику отдельных особенностей структурного построения управления и административно-правовых отношений, которые возникают между субъектами и объектами управления в этой сфере. Установлено, что современное состояние правового регулирования управления в сфере охраны и защиты государственной границы Украины требует усовершенствования, прежде всего, за счет усовершенствования содержания норм Законов Украины «О государственной границе Украины», «О Государственной пограничной службе Украины» и других нормативно-правовых актов.

Ключевые слова: структура управления, субъекты управления, объекты управления, административно-правовые отношения, правовое регулирование, государственная граница Украины

V. Polovnikov

Some features of the management structure in the field of security and protection of the state border of Ukraine.

Summary. The article is devoted to the analysis of the peculiarities of the management structure in the field of security and protection of the state border of Ukraine. The author characterizes the specific features of the structural composition of the management and the administrative and legal relations that originate between the subjects and the objects of management in this sphere. It is determined that the current condition of legal regulation of management in the field of security and protection of the state border of Ukraine requires improvement, first of all, due to the perfecting of the content of the Laws of Ukraine "On the State Border of Ukraine", "On the State Border Guard Service of Ukraine" and other regulations.

Keywords: management structure, subjects of management, objects of management, administrative and legal relations, legal regulation, state border of Ukraine.

